

ROMÂNIA
CONSILIUL CONCURENȚEI

Un deceniu de dezvoltare regională în România

**Studiu privind impactul ajutoarelor de stat acordate
în zonele defavorizate din România**

ROMÂNIA
CONSILIUL CONCURENȚEI

Un deceniu de dezvoltare regională în România

*Studiu privind
Impactul ajutoarelor de stat
acordate în zonele
defavorizate din România*

Introducere

- Cercetarea întreprinsă s-a bazat pe rezultatele obținute în urma acțiunilor de monitorizare realizate atât de autoritatea națională de concurență, respectiv Consiliul Concurenței, cât și de furnizorul de ajutor de stat, respectiv Ministerul Finanțelor Publice, pe rezultatele sondajelor întreprinse de inspectorii de concurență din cadrul inspectoratelor teritoriale în rândul beneficiarilor de astfel de ajutoare regionale cât și pe rezultatele sondajului întreprins de membrii echipei de proiect la Agențiile de Dezvoltare Regională din 7 regiuni de dezvoltare ale României;

Ajutorul de stat regional

- Ajutorul regional este destinat dezvoltării regiunilor defavorizate prin sprijinirea investițiilor și creării de locuri de muncă într-un context durabil. Acesta promovează extinderea, modernizarea și diversificarea activităților firmelor localizate în acele regiuni și încurajează noile firme să se stabilească acolo;
- Articolul 107 (fost 87) al Tratatului privind funcționarea Uniunii Europene specifică un număr de cazuri în care ajutorul de stat poate fi considerat acceptabil (așa numitele excepții). Cele mai relevante clauze de excepții sunt următoarele:
 - Articolul 107(3)(a) se aplică la ajutorul de stat pentru promovarea dezvoltării de “zone unde nivelul de trai este anormal de scăzut sau unde există un șomaj serios”. Acesta are ca țintă regiunile care sunt dezavantajate în comparație cu media Uniunii Europene;
 - Articolul 107(3)(c) acoperă ajutorul pentru alte tipuri de regiuni problemă (la nivel național) “ajutor pentru facilitarea dezvoltării de...anumite zone economice”. Acest articol oferă statelor membre posibilitatea să sprijine regiuni care sunt dezavantajate în comparație cu media națională.
- O comparație realizată între statele membre ale Uniunii Europene, mai exact a regiunilor statelor membre care intră sub incidența prevederilor art. 107(3)(a) și art. 107(3)(c) din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene, în perioadele 2000-2006 și 2007-2013, arată că întreg teritoriul României este eligibil pentru ajutorul de stat regional ce intră sub incidența art. 107(3)(a).

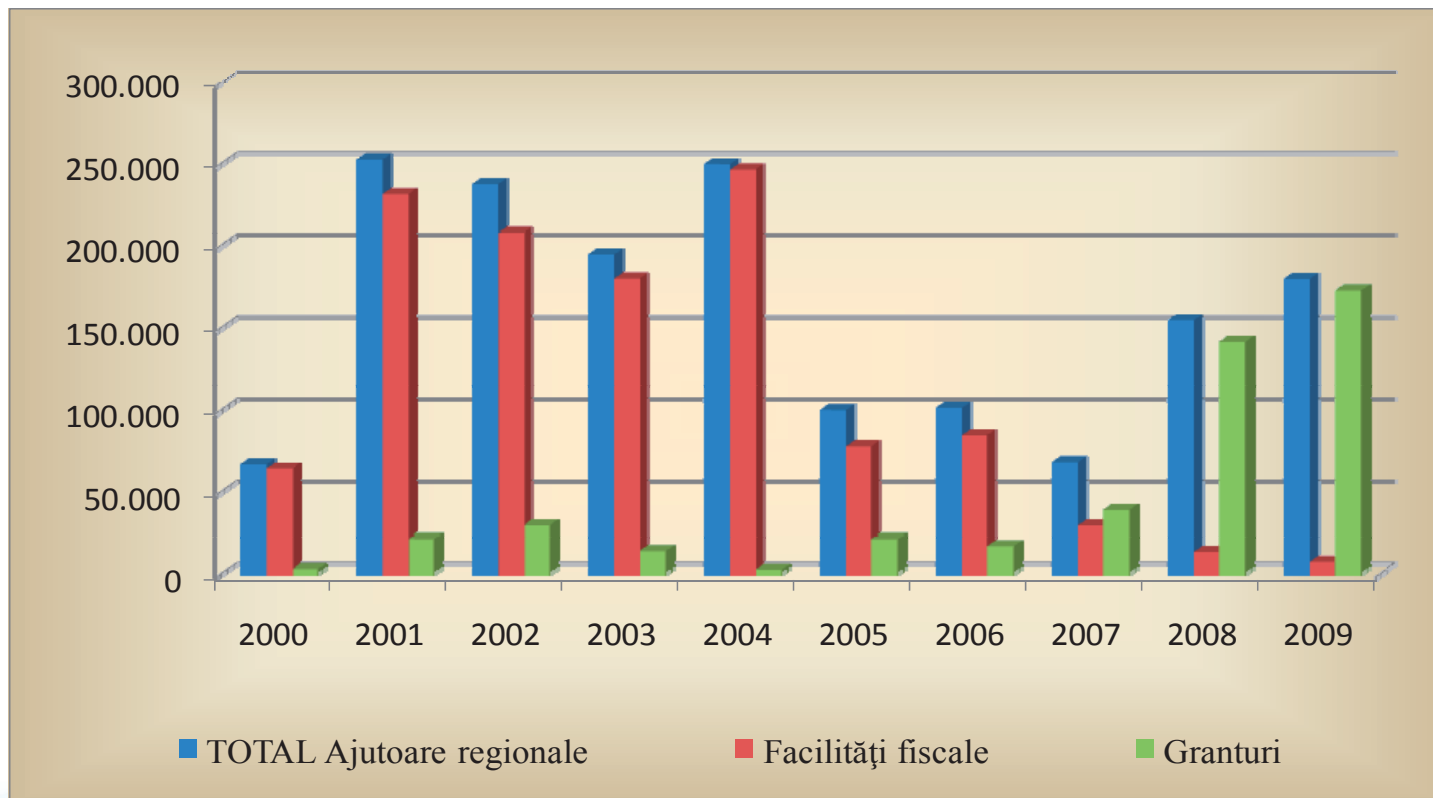
Politica de dezvoltare regională în România

- Politica de dezvoltare regională reprezintă o componentă esențială a procesului de reformă în România, având drept scop principal diminuarea dezechilibrelor economice și sociale acumulate, preîntâmpinarea apariției unor noi dezechilibre și susținerea dezvoltării generale durabile a tuturor regiunilor țării;
- Evoluția ajutoarelor regionale acordate în România în perioada 2000-2009 (sumele aferente anului 2009 sunt provizorii) este prezentată în următorul tabel:

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
TOTAL Ajutoare regionale, din care:	66.384	252.017	237.110	194.155	249.353	99.644	100.948	67.582	154.226	179.376
Facilități fiscale	63.800	230.957	207.568	179.476	245.957	77.391	84.162	29.080	13.206	7.130
Granturi	2.584	21.060	29.152	13.719	2.098	20.944	16.655	38.502	141.020	172.246

Tendința generală de scădere a volumului acestor ajutoare până în anul 2008 se datorează faptului că în marea lor majoritate, aceste ajutoare au fost acordate sub forma facilităților fiscale. Începând cu anul 2007, au fost inițiate scheme noi de ajutoare de stat având obiectiv regional, în deplină concordanță cu prevederile comunitare.

Evoluția ajutoarelor regionale acordate în România în perioada 2000-2009

Principalele scheme de ajutor regional

- Mii Lei -

Ajutoare regionale	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Zone defavorizate	63.800	251.717	190.115	155.512	223.185	64.367	71.458	22.982	8.279	710
% în tot. aj. reg.	96,10%	99,88%	80,18%	80,10%	89,50%	64,60%	70,79%	34,00%	5,37%	0,40%
Zone Libere	0	66	10.904	17.566	14.277	3.868	3.153	1.601	2.161	2.370
% în tot. aj. reg.	0%	0,03%	4,60%	9,05%	5,70%	3,90%	3,12%	2,37%	1,40%	1,32%
Parcuri industriale	0	0	28.935	13.711	2.416	4.241	2.674	135	106	3.318
% în tot. aj. reg.	0%	0%	12,20%	7,06%	1%	4,25%	2,65%	0,20%	0,07%	1,85%
Munții Apuseni și Rezervația Biosferei "Delta Dunării"	163	232	6.764	6.404	7.672	208	192	0	0	0
% în tot. aj. reg.	0,25%	0,09%	2,85%	3,30%	3,00%	0,20%	0,19%	0%	0%	0%
Codul Fiscal - art. 286	0	0	0	0	0	7.975	2.830	2.970	2.660	0
% în tot. aj. reg.	0%	0%	0%	0%	0%	8,00%	2,80%	4,39%	1,72%	0%

Principalele scheme de ajutor regional II

- Mii Lei -

Ajutoare regionale	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Scheme de ajutor de stat instituite de Min. Mediului prin A.F.M.	0	0	0	0	0	0	0	19.800	51.988	69.815
% în tot. aj. reg.	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	29,30%	33,71%	38,92%
H.G. nr. 1165/2007	0	0	0	0	0	0	0	0	71.589	36.751
% în tot. aj. reg.	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	46,42%	20,49%
Ordin MEF 477/2008	0	0	0	0	0	0	0	0	0	5.556
% în tot. aj. reg.	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	3,10%
H.G. 1680/2008	0	0	0	0	0	0	0	0	0	59.458
% în tot. aj. reg.	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	33,15%

- Ponderea ajutoarelor regionale în ajutorul de stat total (exceptând agricultura, pescuitul și transporturile) se prezintă astfel:

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Ajutorul de stat total (mil. Lei)	2.505	5.241	2.686	3.449	6.510	2.860	3.409	2.439	2.350	2.266
Ajutoarele regionale (mil. Lei)	66	252	237	194	249	100	101	68	154	179
Ponderea ajutoarelor regionale în total ajutor de stat	2,63%	4,81%	8,82%	5,62%	3,82%	3,50%	2,96%	2,79%	6,55%	7,90%

Ponderea din ce în ce mai scăzută a ajutoarelor regionale înregistrată în perioada 2004-2007, este motivată de trecerea de la un sistem de acordare a ajutoarelor de stat bazat mai mult pe facilități fiscale la un nou sistem, compatibil cu piața comunitară, bazat pe granturi acordate atât din fonduri naționale cât și din fonduri comunitare. Efectele produse prin aplicarea noilor scheme de ajutoare regionale încep să se observe din anul 2008;

În cadrul politicii de dezvoltare regională promovată în România, politica zonelor defavorizate reprezintă o componentă distinctă. Aceasta e determinată de existența unor zone care sunt dezavantajate din punct de vedere economic, structural, poziție geografică, etc. și care sunt identificate în scopul luării unor măsuri specifice care să ajute la redresarea lor;

Cadrul legal a fost creat în 1998, prin adoptarea O.U.G. nr. 24/1998 privind regimul zonelor defavorizate. Scopul adoptării acestui act normativ l-a constituit sprijinirea refacerii economice a zonelor rămase mult în urmă în ceea ce privește nivelul lor de dezvoltare, prin acordarea de facilități fiscale și financiare în scopul atragerii de investiții în zonele afectate.

Ajutoarele de stat acordate agenților economici din zonele defavorizate

- Conform definiției enunțate în O.U.G. nr. 75/2000 pentru modificarea O.U.G. nr. 24/1998 privind regimul **zonelor defavorizate**, acestea reprezintă “**arii geografice strict delimitate teritorial, care îndeplinesc cel puțin una dintre următoarele condiții:**
 - a) **ponderea șomerilor în totalul resurselor de muncă ale zonei să fie de cel puțin 3 ori mai mare decât ponderea șomerilor în totalul resurselor de muncă la nivel național, în ultimele 3 luni care preced luna întocmirii documentației de declarare a zonei defavorizate;**
 - b) **sunt zone izolate, lipsite de mijloace de comunicație, iar infrastructura este slab dezvoltată”.**
- În concordanță cu prevederile O.U.G. nr. 24/1998, cu modificările și completările ulterioare, pe baza criteriilor geografice, demografice, economice și sociale, începând cu anul 1998 și până în prezent au fost declarate 38 de zone defavorizate a căror durată de existență este între 3 și 10 ani.

- În cadrul negocierilor de aderare a României la Uniunea Europeană, care s-au încheiat în 2004 odată cu închiderea Capitolului 6 – Concurența, s-a pus un accent deosebit pe nevoia de aliniere a schemei de ajutor pentru zonele defavorizate, incompatibil prin caracterul său fiscal, la cerințele acquis-ului comunitar;
- Acest lucru s-a convenit să se facă treptat, pentru a nu tăia brusc ajutorul destinat zonelor defavorizate. Astfel, valoarea cheltuielilor eligibile de a primi ajutor, corespunzătoare investițiilor create, a fost luată în considerare de la data intrării în vigoare a prevederilor O.U.G. nr. 24/1998 (2 octombrie) până la 15 septembrie 2004, pentru limitarea ajutorului prin atingerea intensității maxime și/sau prin terminarea perioadei pentru care a fost declarată zonă defavorizată;
- Totodată, în cadrul negocierilor cu privire la perioada de tranziție acordată, s-a obținut un beneficiu important în favoarea companiilor care operează în zonele defavorizate și anume ștergerea unor ajutoare care au fost acordate în trecut, înainte de 2 ianuarie 2003 (momentul intrării în vigoare a Regulamentului Consiliului Concurenței privind ajutorul de stat regional), astfel încât companiile care deja investiseră în aceste zone să suporte mai ușor costurile modificării legislației în conformitate cu acquis-ul.

- Zonele defavorizate care se continuă după aderarea României la Uniunea Europeană și supuse monitorizării sunt grupate astfel:
 - Zonele defavorizate a căror durată de existență **s-a încheiat la sfârșitul anului 2008:**
 - Zona minieră BRAD – județul Hunedoara;
 - Zona minieră VALEA JIULUI – județul Hunedoara;
 - Zona minieră BĂLAN – județul Harghita.
 - Zonele defavorizate a căror durată de existență **s-a încheiat la sfârșitul anului 2009:**
 - Zona minieră ALBENI – județul Gorj;
 - Zona minieră SCHELA – județul Gorj;
 - Zona minieră MOTRU-ROVINARI – județul Gorj;
 - Zona minieră ȘTEI-NUCET – județul Bihor;
 - Zona minieră BOROD-ȘUNCUIUȘ-DOBREȘTI-VADU CRIȘULUI – județul Bihor;
 - Zona minieră POPEȘTI-DERNA-ALEȘD – județul Bihor;
 - Zona minieră RUSCA MONTANĂ – județul Caraș-Severin;
 - Zona minieră BOCȘA – județul Caraș-Severin;
 - Zona minieră MOLDOVA NOUĂ-ANINA – județul Caraș-Severin;

- Zona minieră IP – județul Sălaj;
 - Zona minieră HIDA-SURDUC-JIBOU-BĂLAN – județul Sălaj;
 - Zona minieră SĂRMĂȘAG-CHIEJD-BOBOTA – județul Sălaj;
 - Zona minieră BAIA MARE – județul Maramureș;
 - Zona minieră BORȘA-VIȘEU – județul Maramureș;
 - Zona minieră FILIPEȘTI – județul Prahova;
 - Zona minieră CEPTURA – județul Prahova;
 - Zona minieră COMĂNEȘTI – județul Bacău;
 - Zona minieră BUCOVINA – județul Suceava;
 - Zona minieră BARAOLT – județul Covasna;
 - Zona minieră ALTÂN TEPE – județul Tulcea;
 - Zona minieră RODNA – județul Bistrița Năsăud;
 - Zona minieră APUSENI – județul Alba.
- Zone defavorizate a căror durată de existență **se încheie la sfârșitul anului 2010:**
- Zona minieră ZIMNICEA – județul Teleorman;
 - Zona minieră COPȘA MICĂ – județul Sibiu;
 - Orașul CUGIR – județul Alba.

Facilități acordate agenților economici cu certificat de investitor în zona defavorizată

- **Scutirea de impozit pe profit** aferent investițiilor noi, pentru persoanele juridice care au obținut certificatul permanent de investitor în zona defavorizată înainte de 1 iulie 2003;
- **Scutirea de la plata taxelor vamale** pentru materiile prime și componente importante, necesare în vederea realizării producției proprii în zonă, cu excepția importului de materii prime pentru producția, prelucrarea și conservarea cărnii (măsură valabilă până la sfârșitul lunii februarie 2005);
- **Scutirea de la plata taxelor percepute pentru modificarea destinației** sau scoaterea din circuitul agricol a unor terenuri necesare realizării investiției (măsură valabilă până la sfârșitul lunii februarie 2005).

- În Tratatul de Aderare a României la Uniunea Europeană, Anexa VII, pentru ajutoarele de stat acordate în zonele defavorizate s-a prevăzut perioada de tranziție în următoarele condiții:
 1. Ajutorul de stat să fie acordat pentru investiții regionale;
 2. Intensitatea netă a unui astfel de ajutor regional să nu depășească nivelul de 50% din echivalentul net al ajutorului. Acest plafon poate fi ridicat cu 15 puncte procentuale pentru întreprinderile mici și mijlocii [...];
 3. În cazul în care întreprinderea activează în sectorul autovehiculelor, ajutorul total să nu depășească 30% din costurile eligibile ale investițiilor;
 4. Perioada pentru calcularea ajutorului care urmează să fie inclus în plafoanele mai sus menționate, începe la 2 ianuarie 2003; toate ajutoarele cerute și primite pe baza profiturilor care preced această dată sunt excluse din calcul;
 5. Costurile eligibile care pot fi luate în considerare sunt acelea efectuate între 2 octombrie 1998 (i.e. data intrării în vigoare a schemei prevăzute de O.U.G. nr. 24/1998 privind regimul zonelor defavorizate) și 15 septembrie 2004.

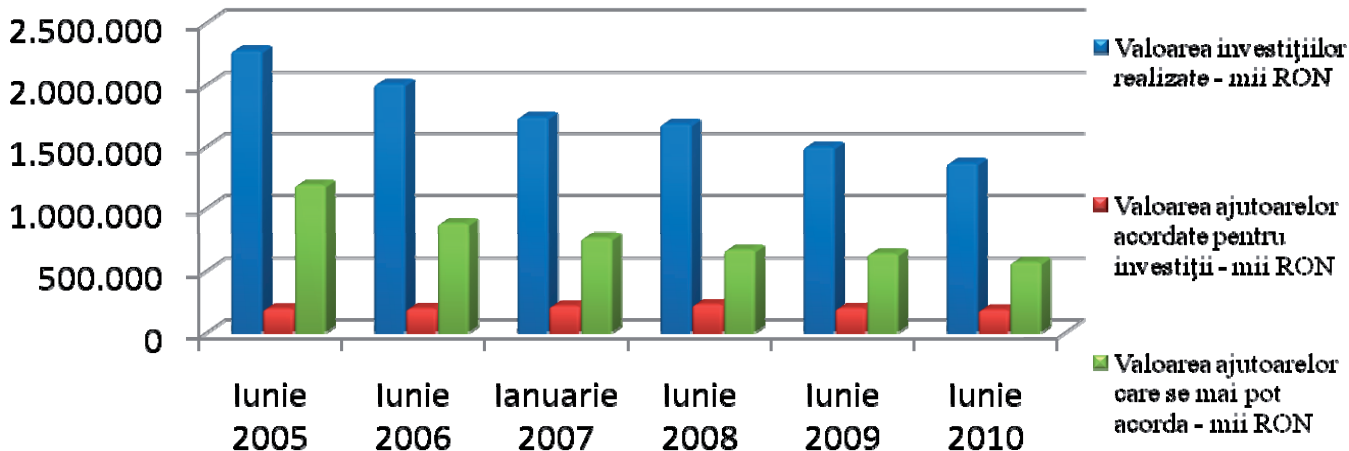
- Conform prevederilor pct. 4 – Politica în domeniul concurenței – din ANEXA VII la Tratatul privind aderarea Republicii Bulgaria și a României la Uniunea Europeană aprobat prin Legea nr. 157/2005, ***“România va transmite Comisiei Europene ... până la sfârșitul lunii decembrie 2010, informații cu privire la costurile eligibile ale investițiilor, efectiv suportate de către beneficiari, potrivit O.U.G. nr. 24/1998 privind regimul zonelor defavorizate, astfel cum a fost modificată, și cu privire la valoarea totală a ajutorului primit de către beneficiari”;***
- Datele din prezentul studiu cuprind informațiile obținute în cursul acțiunilor de control efectuate de către Consiliul Concurenței începând cu anul 2005 și până la aderarea României la Uniunea Europeană, completate cu datele aferente perioadei 2007-2009, transmise de către furnizor, respectiv Ministerul Finanțelor Publice.

Situația agenților economici verificați în perioada iunie 2005 – iunie 2010

		Număr agenți verificați în acțiunile de monitorizare:							
Nr. crt		Iunie 2005	Oct. 2005	Iunie 2006	Oct. 2006	Ian. 2007	Iunie 2008	Iunie 2009	Iunie 2010
1	Nr. total ag. econ. verificați	1.848	1.679	1.497	1.393	1.321	1.287	977	775
2	Nr. inspecții fiscale efectuate de MFP	-	-	-	-	7	52	31	23
3	Agenți economici cu intensitate depășită	32	24	6	0	0	0	0	0
4	Agenți economici pentru care s-a luat măsura stopării ajutorului de stat	31	37	45	35	171	100	24	- *
5	Agenți economici care mai pot primi ajutor de stat	1.649	1.522	1.377	1.318	1.250	971	912	755*

* Pentru un număr de 22 zone în anul 2009 s-a încheiat durata perioadei pentru care au fost declarate zone defavorizate, ajutorul de stat fiind stopat, deși nu s-a atins intensitatea maximă, rămânând pentru anul 2010 doar 3 zone cu un număr de 8 agenți economici care mai pot beneficia de ajutor de stat.

Situația comparativă a investițiilor față de ajutoarele acordate și cele ce urmează a se acorda

- Luând în considerare valoarea totală a ajutoarelor de stat acordate pentru investiții înregistrată la începutul anului 2010, în cuantum de 178.867.833 lei și a contribuției statului la fondurile nerambursabile (Phare), în cuantum de 2.710.777 lei, raportate la o valoare a investițiilor de 1.360.180.623 lei, rezultă o **intensitate medie a ajutorului de stat acordat de 13,55%**, mult sub nivelul maxim admis (50% pentru întreprinderile mari și 65% pentru IMM-uri), ceea ce demonstrează necesitatea acordării în continuare a sprijinului financiar agenților economici din zonele defavorizate.

Măsurile aplicate pentru cazurile de nerespectare a criteriilor de acordare

- **Decizia Consiliului Concurenței nr. 184 din 30 septembrie 2005** – decizie de recuperare a ajutoarelor de stat pentru un număr de 31 de agenți economici;
- **Decizia Consiliului Concurenței nr. 227 din 20 decembrie 2005** – decizie de stopare a acordării ajutoarelor de stat pentru un număr de 37 de agenți economici;
- **Decizia Consiliului Concurenței nr. 52 din 9 martie 2006** – decizie de recuperare a ajutoarelor de stat pentru 19 agenți economici și de stopare a acordării ajutoarelor de stat pentru alți 5 agenți economici;
- **Decizia Consiliului Concurenței nr. 165 din 14 iunie 2006** – decizie de stopare a acordării ajutoarelor de stat pentru un număr de 45 de agenți economici;
- **Decizia Consiliului Concurenței nr. 211 din 11 octombrie 2006** – decizie de recuperare a ajutoarelor de stat pentru un număr 4 agenți economici și de stopare a acordării ajutoarelor de stat pentru un alt agent economic;
- **Decizia Consiliului Concurenței nr. 222 din 28 noiembrie 2006** – decizie de stopare a acordării ajutoarelor de stat pentru un număr de 35 de agenți economici.

- Începând cu 1 ianuarie 2007, conform prevederilor O.U.G. nr. 117/2006, cu modificările și completările ulterioare, urmărirea modului de utilizare a ajutoarelor de stat acordate precum și **dispunerea măsurilor corespunzătoare cazurilor constatate revine furnizorilor de ajutor de stat;**
- În vederea aplicării prevederilor acestei Ordonanțe de Urgență, Ministerul Finanțelor Publice, în calitate sa de furnizor de ajutor de stat, a emis Ordinul nr. 1133/2008 *privind aprobarea Normelor metodologice pentru aplicarea de către M.F.P. a prevederilor art. 18 din O.U.G. nr. 117/2006 privind procedurile naționale în domeniul ajutorului de stat, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 137/2007;*
- În perioada 2007-2010, Ministerul Finanțelor Publice a aplicat măsuri de stopare a ajutorului de stat pentru un număr total de 295 agenți economici;
- Pentru anul 2010, au rămas să beneficieze de ajutor de stat sub forma scutirii de la plata impozitului pe profit un număr de **8 agenți economici din 3 zone defavorizate**, respectiv Zimnicea (județul Teleorman), Copșa Mică (județul Sibiu) și Cugir (județul Alba).

Rezultatele sondajelor efectuate

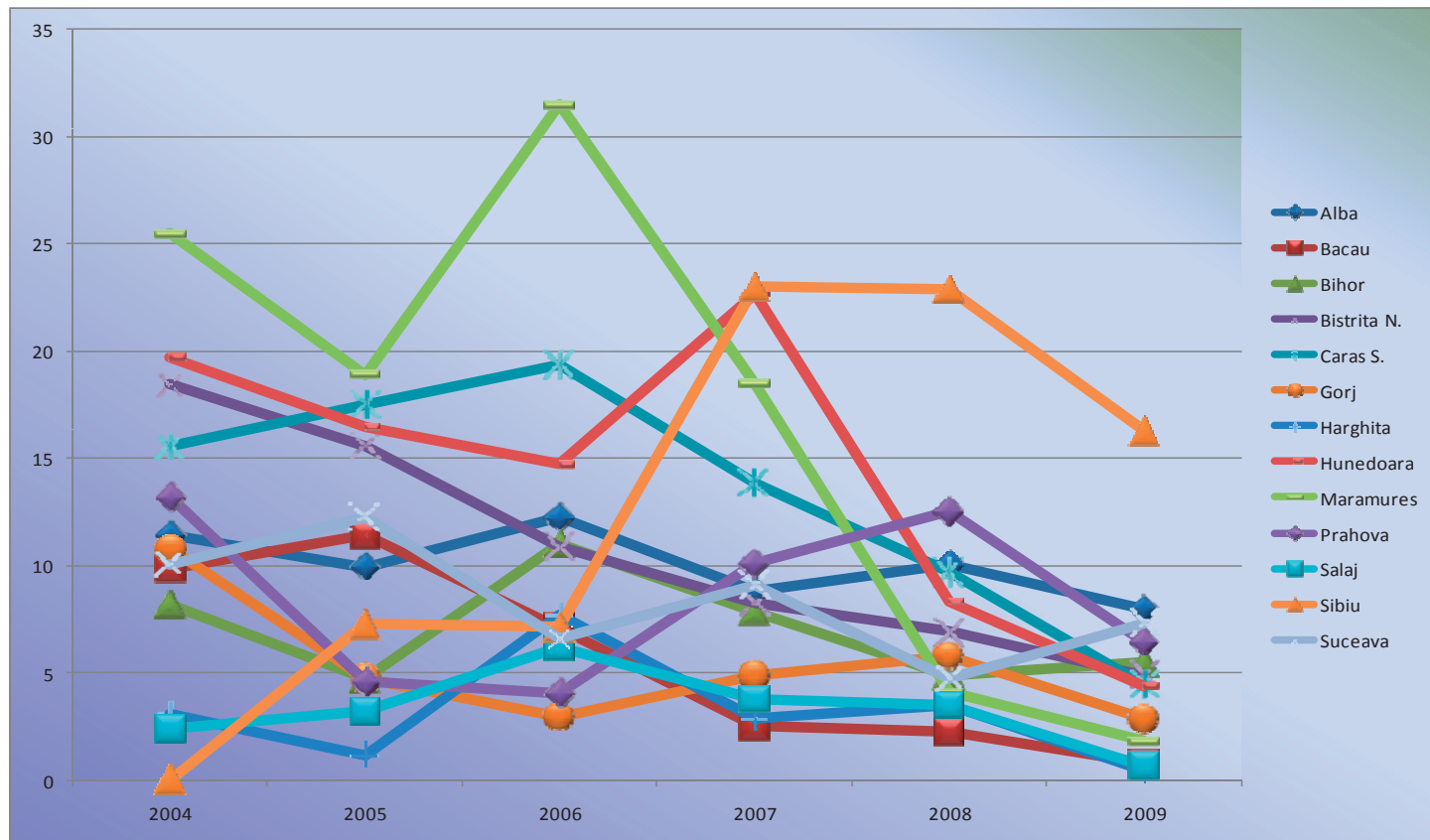
- Deși analiza rezultatelor acțiunilor de monitorizare întreprinse de Consiliul Concurenței și Ministerul Finanțelor Publice poate contura o serie de aspecte privind efectele acordării ajutoarelor de stat agenților economici din zonele defavorizate, aspecte ce privesc volumul investițiilor realizate, al ajutorului de stat primit, numărul locurilor de muncă nou create ș.a.m.d., cu toate acestea s-au efectuat sondaje de opinie atât în rândul beneficiarilor de ajutor de stat cât și la Agențiile pentru Dezvoltare Regională pentru a se vedea, de la nivelul percepției agenților economici beneficiari și al agențiilor regionale, impactul pe care schema de ajutor de stat inițiată prin prevederile O.U.G. nr.24/1998, l-a avut asupra dezvoltării socio-economice a zonelor defavorizate;

Rezultatele sondajului efectuat în rândul beneficiarilor de ajutor de stat

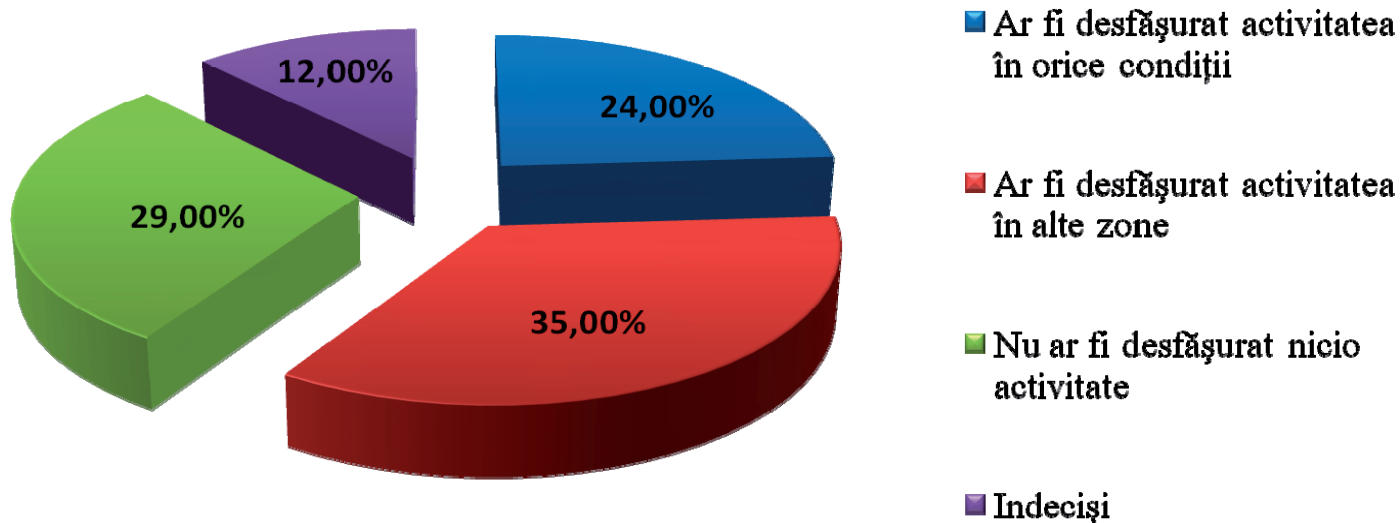
- Chestionarul a cuprins un set de 17 întrebări și a fost transmis unui număr de 109 agenți economici beneficiari de ajutor de stat din 22 de zone defavorizate, din cadrul a 13 județe. Eșantionul reprezintă 12,22% din numărul total al agenților economici beneficiari de ajutor de stat înregistrați la începutul anului 2010;

- Din totalul celor 109 agenți economici, doar 3 sunt întreprinderi mari, restul sunt IMM-uri;
- Majoritatea agenților economici desfășoară activități din sectorul industriei prelucrătoare;
- Cea mai mare parte dintre agenții economici chestionați au obținut certificatul de investitor în perioada 1999-2002;
- Cea mai mare parte a agenților economici intervievați au realizat investiții și după data limită până la care se lua în considerare valoarea acestora la calculul intensității;
- Nivelul intensității este mult sub **nivelul maxim admisibil, fiind de numai 17,34%, iar dacă am adăuga și valoarea investițiilor realizate după 15 septembrie 2004, nivelul intensității este de numai 9,30%;**
- Majoritatea agenților economici intervievați au cunoscut o scădere a profitului în anul 2005, anul când au încetat ajutoarele de operare, înregistrând apoi creșteri în anii 2006-2007, perioadă urmată de o scădere a profitului până în anul 2009, situație datorată încetării acordării ajutoarelor de stat.

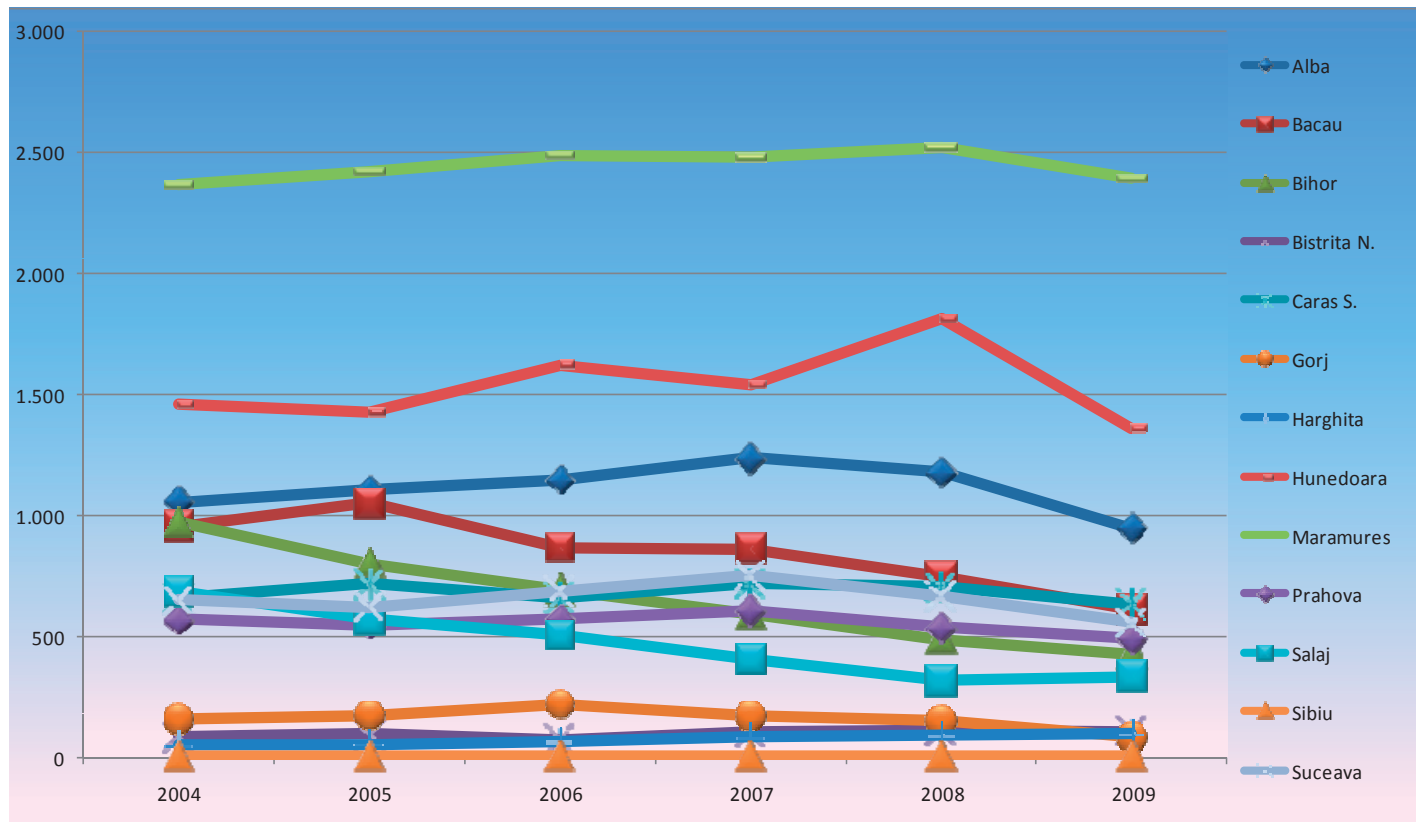
Evoluția ratei rentabilității profitului (raportat la cifra de afaceri), în perioada 2004-2009, pentru agenții economici intervievați

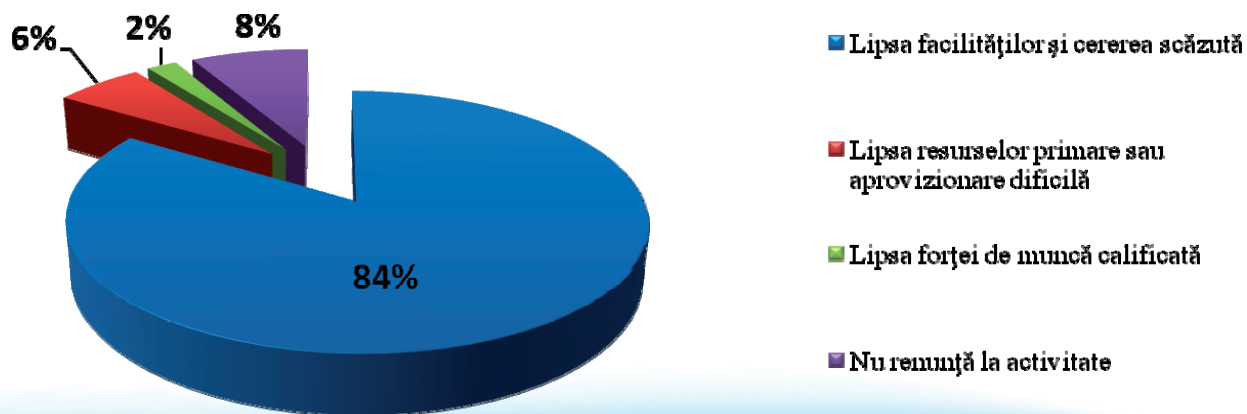
- Întrebați dacă au schimbat obiectul de activitate pe perioada în care au beneficiat de ajutor de stat, 89% din agenții economici intervievați au răspuns că nu au schimbat obiectul de activitate, unii dintre ei chiar extinzându-și activitatea. O explicație pentru acest lucru poate fi aceea că activitățile au fost inițiate în funcție de priceperea lor și mai puțin de cerințele pieței;
- Răspunsurile la întrebarea “Ce ar fi făcut dacă nu ar fi beneficiat de facilități?” sunt sintetizate în cadrul următorului grafic:

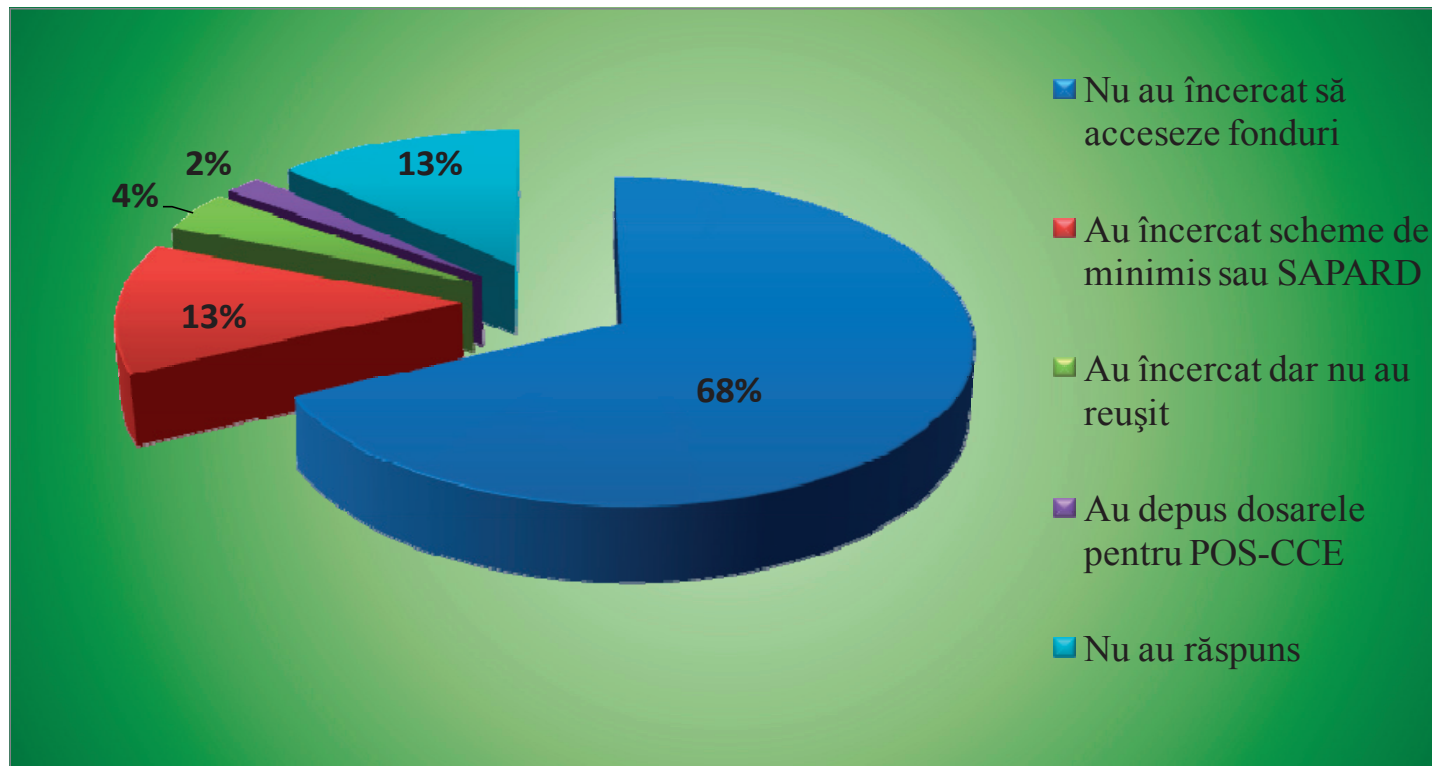
Evoluția numărului salariaților în perioada 2004-2009 pentru agenții economici intervievați

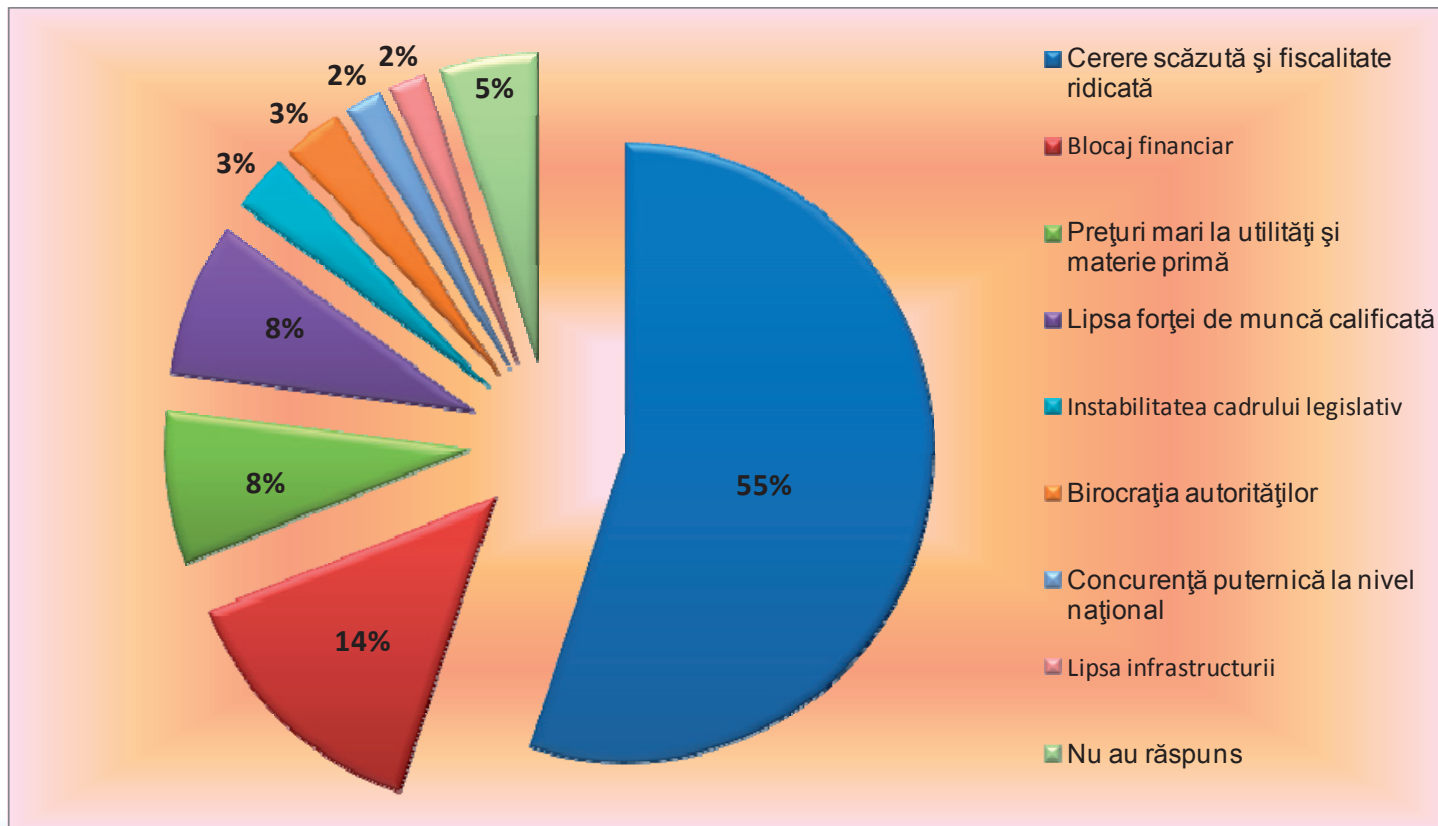
- La întrebarea “A fost nevoie de pregătirea profesională a salariaților?”, peste jumătate din numărul agenților economici intervievați (59%) au răspuns că au avut nevoie de pregătirea profesională a salariaților, fapt explicabil datorită faptului că marea majoritate a zonelor sunt foste zone miniere;
- Referitor la modalitatea de angajare din zonele defavorizate, pentru 72% din totalul agenților economici intervievați a fost ușor să angajeze personal din zonele defavorizate, în timp ce pentru restul de 28% a fost mai greu sau nu au răspuns la această întrebare;
- 90% dintre cei intervievați au angajat personal numai din zona defavorizată, în timp ce doar 10% au angajat și din afara ei. Din această cauză, 83% dintre ei au considerat că au contribuit la scăderea șomajului în zonele defavorizate;
- Răspunsurile la întrebarea “Dacă beneficiarul a renunțat sau va renunța la activitatea sa în zonă, care sunt cauzele?” sunt sintetizate în cadrul următorului grafic:

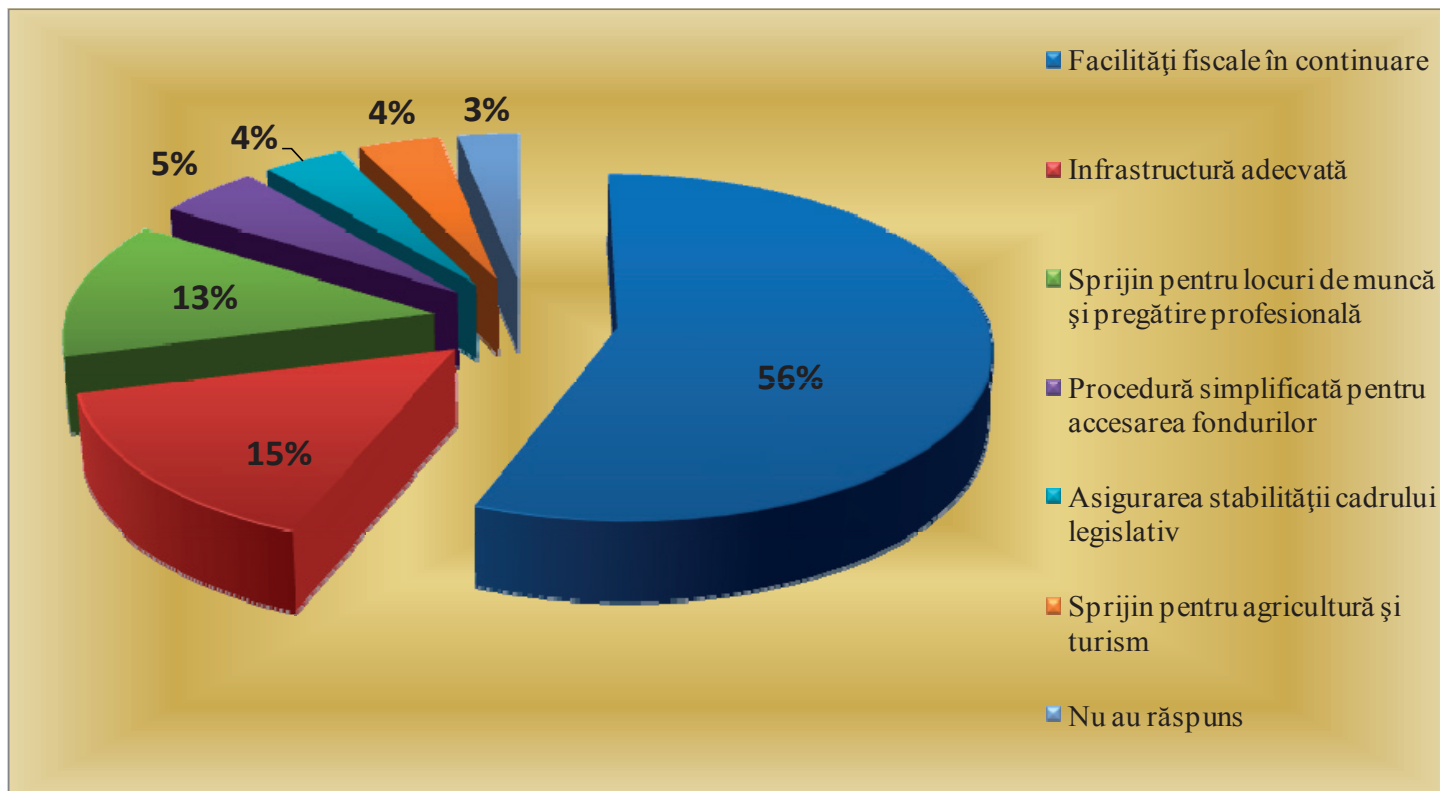
Repartiția răspunsurilor la întrebarea “Dacă societatea a încercat să acceseze în continuare fonduri (naționale și/sau comunitare) prin alte scheme de ajutor de stat”

Repartiția răspunsurilor la întrebarea “Care sunt problemele cu care se confruntă în prezent societatea?”

Repartiția răspunsurilor la întrebarea “Ce măsuri considerați că ar trebui ca statul să le ia pentru ridicarea nivelului de dezvoltare socio-economică a zonei defavorizate?”

- Ultima întrebare a chestionarului a cerut agenților economici intervievați părerea despre implicarea autorităților locale în creșterea nivelului de dezvoltare socio-economică a zonelor defavorizate. Marea majoritate dintre cei intervievați, respectiv 70%, au afirmat că autoritățile locale nu s-au implicat cu nimic sau că nu au sesizat ca acestea să se implice; 16% au considerat că autoritățile locale s-au implicat foarte puțin în dezvoltarea zonelor defavorizate, fie prin acordarea de asistență legislativă, prin acordarea de ajutoare sociale, fie prin promovarea turismului sau prin investiții în infrastructură, iar 14% nu au răspuns;

Rezultatele sondajului efectuat la Agențiile pentru Dezvoltare Regională

- Chestionarul adresat Agențiilor pentru Dezvoltare Regională cuprinde un set de 14 întrebări și a fost dat la 7 dintre cele 8 agenții, respectiv agențiilor pe a căror rază teritorială se află zonele defavorizate. Aceste agenții sunt:
 - **Agenția pentru Dezvoltare Regională Nord-Vest**, cu sediul în Cluj-Napoca, are în administrare un număr de 10 zone defavorizate situate în 5 județe ale țării, respectiv 3 zone în județul Bihor, 3 în Sălaj, 2 în Maramureș și câte una în județele Bistrița Năsăud și Cluj;
 - **Agenția pentru Dezvoltare Regională Nord-Est**, cu sediul în Piatra Neamț, are în administrare un număr de 5 zone defavorizate situate în 5 județe diferite ale țării, respectiv Suceava, Bacău, Vaslui, Neamț și Iași;
 - **Agenția pentru Dezvoltare Regională Sud-Est**, cu sediul în Brăila, are în administrare un număr de 4 zone defavorizate situate în 4 județe ale țării, respectiv Tulcea, Vrancea, Buzău și Constanța;

- **Agenția pentru Dezvoltare Regională Vest**, cu sediul în Timișoara, are în administrare un număr de 7 zone defavorizate situate în 3 județe ale țării, respectiv 3 zone în județul Hunedoara, 3 zone în județul Caraș-Severin și una în județul Timiș;
 - **Agenția pentru Dezvoltare Regională Centru**, cu sediul în Alba Iulia, are în administrare un număr de 5 zone defavorizate situate în 4 județe ale țării, respectiv 2 zone în județul Alba și câte una în județele Covasna, Harghita și Sibiu;
 - **Agenția pentru Dezvoltare Regională Sud-Vest**, cu sediul în Craiova, are în administrare un număr de 3 zone defavorizate situate toate în județul Gorj;
 - **Agenția pentru Dezvoltare Regională Sud**, cu sediul în Călărași, are în administrare un număr de 4 zone defavorizate situate în 2 județe ale țării, respectiv 3 zone în județul Prahova și una singură în județul Teleorman.
- **Principalele sectoare de activitate** pentru care s-au eliberat certificate de investitor sunt industria prelucrătoare (textile, confecții, lemn, pielărie, încălțăminte, confecții metalice, materiale plastice, produse alimentare, etc.), sectorul construcțiilor, sectorul servicii (transporturi, turism, etc.), comerț și agricultură;
 - Până în prezent, din totalul certificatelor de investitor eliberate, au fost retrase un număr total de 816 certificate, ceea ce reprezintă un procent de 26,42%;
 - Principalele cauze pentru care au fost retrase certificatele de investitor, în ordinea ponderii lor, au fost neîndeplinirea condițiilor de acordare conform cu prevederile art. 17 din H.G. nr. 728/2001 privind aprobarea Normelor metodologice pentru aplicarea O.U.G. nr. 24/1998 privind regimul zonelor defavorizate, republicată, cu modificările ulterioare, încetarea activității în zona defavorizată, falimentul precum și la solicitarea agentului economic;

- Legat de efectele produse prin acordarea ajutoarelor de stat în zonele defavorizate, așa cum au fost ele sesizate de la nivelul agențiilor, majoritatea agențiilor intervievate au răspuns că într-adervăr s-au realizat investiții semnificative în zonă, s-au creat noi locuri de muncă și a crescut nivelul de dezvoltare economică a zonei, dar nu dispun de date statistice relevante pentru a demonstra acest lucru (cu o singură excepție, Agenția Sud-Vest Oltenia, care a transmis date prin care demonstrează scăderea ratei șomajului în zonele defavorizate de la 15,1% la 9,46% după implementarea prevederilor O.U.G. nr. 24/1998);
- În cazul Agenției pentru Dezvoltare Regională Sud Muntenia, investițiile, locurile de muncă și nivelul dezvoltării economice au prezentat o tendință de creștere accentuată în perioada 2001-2004, după care a urmat un an de scădere (datorită încetării ajutoarelor de operare în 2005) și apoi începând cu 2006, valorile au început din nou să crească;
- Agenția pentru Dezvoltare Regională Sud-Est a semnalat faptul că procesul de creare a locurilor de muncă a avut un caracter temporar, creșterea acestui indicator având loc doar pe perioada de acordare a facilităților. De asemenea, zonele defavorizate s-au dezvoltat din punct de vedere economic doar pe perioada în care firmele aflate în acea zonă au investit, acest lucru petrecându-se mai ales în decursul perioadei în care au beneficiat de facilități;
- Referitor la continuarea activităților și după ce zonele defavorizate și-au încetat existența, doar o parte din agenții economici care au beneficiat de ajutor de stat își mai continuă activitatea (marea majoritate neschimbându-și obiectul de activitate);

- La întrebările legate de posibilitățile de accesare a unor noi măsuri de sprijin, răspunsul general a fost că agenții economici din zonele defavorizate au aceleași posibilități de accesare ca și agenții economici din celelalte zone ale țării, ei putând accesa fonduri nerambursabile prin Programul Operațional Regional și prin Programele Operaționale Sectoriale;
- Referitor la sugestiile lor privind măsurile ce ar trebui luate pentru ridicarea nivelului de dezvoltare economică a zonelor defavorizate, agențiile au mers pe ideea că măsurile de sprijin acordate trebuie să vizeze în mod special zonele defavorizate, fie prin continuarea facilităților fiscale în zone, fie prin implementarea unor proiecte cu caracter social sau prin acordarea de credite cu dobândă subvenționată;
- Referitor la implicarea autorităților locale în creșterea nivelului de dezvoltare socio-economică a zonelor defavorizate, agențiile nu prea au furnizat informații concludente, fie din necunoaștere, fie pentru a evita în a afirma neimplicarea autorităților în acest proces;
- În final, majoritatea agențiilor și-au exprimat părerea potrivit căreia este necesară adoptarea unei strategii de dezvoltare care să vizeze obiective clar definite pentru zonele defavorizate, realizate prin programe specifice de creare a noi locuri de muncă, programe de reconversie profesională în funcție de cerințele de pe piața muncii, programe de atragere a investițiilor, etc. și chiar prin crearea unor poli de dezvoltare locală.

Concluzii și propuneri I

- Prin acțiunile de monitorizare a ajutoarelor de stat acordate zonelor defavorizate, s-a constatat că valoarea ajutorului de stat ce s-ar mai putea acorda agenților economici până la atingerea nivelului maxim admis al intensității este de cca. 563,09 mil. lei, ceea ce la un curs mediu de 4,2 lei/Euro reprezintă cca. 134 milioane Euro. Totuși, având în vedere că s-a încheiat perioada pentru care marea majoritate a zonelor au fost declarate defavorizate, rezultă că ajutorul de stat ce se mai poate acorda va avea o valoare mult mai mică (au mai rămas doar 8 agenți economici eligibili, din 3 zone defavorizate care își incheie existența la sfârșitul anului 2010);
- Pentru zonele în care s-a încheiat perioada pentru care acestea au fost declarate defavorizate, furnizorul de ajutor de stat a stopat acordarea ajutorului de stat chiar dacă agenții economici erau eligibili de a beneficia în continuare de ajutor de stat.

Concluzii și propuneri II

- **În categoria efectelor pozitive** obținute ca urmare a acordării ajutoarelor de stat, pot fi menționate următoarele fenomene care au avut loc:
 - acordarea ajutorului de stat regional a dat un impuls liberei inițiative în zonele defavorizate (pentru că altfel, în lipsa ajutorului, 35% dintre cei intervievați ar fi desfășurat activitatea în alte zone mai atractive, iar 29% nu ar fi desfășurat nicio activitate);
 - acordarea ajutorului de stat regional a determinat realizarea de investiții în zonă (s-au creat investiții chiar și după data până la care cheltuielile cu investițiile erau considerate eligibile) precum și la crearea de noi locuri de muncă;
 - prin acordarea ajutorului de stat regional s-a diversificat activitatea economică în zonele defavorizate;
 - ajutorul de stat regional acordat a contribuit indirect și la pregătirea profesională a personalului provenit din rândul persoanelor disponibilizate (spre exemplu, 59% dintre cei intervievați au avut nevoie să pregătească profesional persoanele angajate).

Concluzii și propuneri III

- Acordarea ajutorului de stat regional sub forma facilităților fiscale a avut însă și **efecte negative**, printre care:
 - agenții economici s-au bazat prea mult pe facilitățile fiscale în loc de a-și găsi, prin propriile forțe sau prin alte căi de sprijin, modalități de a începe/continua/extinde activitatea;
 - acordarea ajutorului de stat sub forma facilităților fiscale reprezintă totodată un cost ridicat și pentru furnizor (în cazul de față Ministerul Finanțelor Publice) care pentru stoparea și/sau recuperarea ajutoarelor de stat a trebuit să întreprindă numeroase inspecții fiscale la beneficiarii de ajutor de stat, acestea atrăgând cheltuieli suplimentare;
 - în urma sondajului efectuat, doar 8% dintre agenții economici intervievați s-au arătat hotărâți să nu renunțe la activitate după încetarea acordării facilităților fiscale, în timp ce marea majoritate și-a exprimat intenția de a înceta activitatea în zonele defavorizate;
 - nu s-a înregistrat dezvoltarea unor anumite sectoare de activitate sau specializarea/reprofilarea zonelor pe anumite sectoare economice, ci activitățile desfășurate sunt izolate în cadrul zonelor.

Concluzii și propuneri IV- măsuri necesare

- datorită faptului că ajutoarele s-au acordat într-un timp limitat precum și volumul redus al acestora, doar aceste ajutoare nu au putut contribui în mod semnificativ la ridicarea nivelului de dezvoltare socio-economică a zonelor, fiind nevoie în continuare de sprijin pentru aceste zone;
- datorită faptului că nici beneficiarii de ajutor de stat și nici agențiile pentru dezvoltare regională nu au dat prea multe informații privind implicarea autorităților locale în dezvoltarea socio-economică a zonelor defavorizate, ar fi necesară o implicare activă a autorităților locale în comunitățile pe care le administrează, pentru o mai bună cunoaștere a realității și identificarea oportunităților de dezvoltare (acțiuni ce trebuia demarată încă înainte de aderare). Promovarea unicității și a specificului local trebuie susținută simultan cu stimularea capacității de inovare și adaptare la oportunitățile prezente de către autoritățile locale;
- referitor la fondurile structurale, se impune implicarea statului în organizarea unor campanii de informare atât a agenților economici cât și a autorităților locale pentru cunoașterea posibilităților de finanțare;
- pentru a se asigura accesul mai ușor și rapid la finanțare este indicat de a se simplifica procedurile în vederea accesării fondurilor structurale;

Concluzii și propuneri V- măsuri necesare

- demararea de către autoritățile locale a unor programe proprii, prin accesarea de fonduri structurale care să ducă la dezvoltarea zonelor, procedură mai simplă, care nu implică autorizarea din partea Comisiei Europene;
- atragerea unor investitori din afara zonelor prin crearea unor centre de afaceri, parcuri industriale sau prin realizarea unei infrastructuri adecvate;
- implicarea statului în pregătirea profesională a persoanelor disponibilizate ar contribui la creșterea oportunităților de angajare pentru aceste persoane precum și la dezvoltarea antreprenoriatului;
- învățământul în aceste zone ar trebui adaptat atât nevoilor pieții cât și pentru dezvoltarea activităților meșteșugărești tradiționale, pe cale de dispariție;
- sprijinirea din partea statului a producătorilor agricoli locali precum și dezvoltarea turismului.

Concluzii și propuneri VI

- Remarcam faptul că măsurile/schemele de ajutor de stat având ca obiectiv dezvoltarea regională, inițiate după aderarea României la Uniunea Europeană și până în prezent, sunt măsuri ce se adresează tuturor agenților economici de pe întreg teritoriul țării (bineînțeles, celor care se încadrează în condițiile prevăzute de regulamentele respective) și nu vizează în mod direct acele zone ale țării mult rămase în urmă din punct de vedere economic și social. De aceea există riscul ca aceste măsuri de sprijin să se concentreze tot asupra zonelor cu nivel economic mai ridicat, zonelor urbane sau chiar zonelor din jurul capitalei, unde agenții economici sunt mai bine informați, și astfel decalajul economic să se adâncească;
- În concluzie, factorii stimulativi ai dezvoltării regionale, cărora trebuie să li se acorde o atenție specială sunt: nivelul de dezvoltare economică, gradul ridicat de educație al populației, capacitatea inovativă ridicată, infrastructura fizică și existența activităților generatoare de valoare adăugată ridicată.

Pre-press & print:

S.C. TIPOGRAFIA PROD COM S.R.L.
Târgu-Jiu, Gorj, str. Lt. Col. Dumitru Petrescu, nr.20
Tel. 0253-212.991, Fax 0253-218.343
E-mail: prodcom@intergorj.ro

CONSILIUL CONCURENȚEI

Piața Presei Libere nr.1 | Sector 1 | București | Cod poștal 013701

Tel.: (021) 318 1198, (021) 318 1199 | Fax: (021) 318 4908

Web: www.competition.ro, www.consiliulconcurentei.ro

E-mail: office@consiliulconcurentei.ro